

Kosta Milkov: Religijske zajednice su bili pioniri demokracije, no velika je i zlouporaba religija

Pretraži ...

EKUMENA I ETIKA U POSLOVANJU

U novom projektu pod nazivom *'Nacionalni i religijski identitet manjina i njihovo pozicioniranje u društvu'* bit će ekstenzivno obrađena tema etika u društvu i time u poslovanju kroz niz tekstova i razgovora.

U postojećim demokratskim društvima europskog jugoistoka, uključujući i Sjevernu Makedoniju, religija je imala značajnu dimenziju u demokratizaciji društva. Naime, po

elite postsocijalističkih društava koji su u principu nacionalne elite, posezali su često za religijskim sadržajima kako bi legitimirali vlastite pozicije, a zapravo koristili su religiju – vjersku zajednicu – u političke svrhe.

Je li tu religija žrtvovana za politiku? , pitamo sugovornika **prof. dr. Kostu Milkova, direktora Balkanskog instituta za vjeru i kulturu u Skoplju.**

– Ta konstatacija je tragična činjenica – upozorava Milkov dodajući da je uvjeren kako razlozi za krvave ratove u bivšoj Jugoslaviji nisu bili religijski, no zlouporaba religija bila je velika jer je navodila ljude na mržnju i nasilje.

– Apsurd je bio još veći jer su religijske zajednice bile pioniri demokracije u bivšem jednopartijskom sustavu te su se protivili političkom jednoulju – istaknuo je u ekskluzivnom razgovoru za PoslovniFM.

S tim u vezi, pitali smo ovog religiologa i analitičara o tretiranju nacionalnih i religijskih manjina u Sjevernoj Makedoniji.

– Uzevši u obzir povijest nastanka makedonske države, Makedonija je u tridesetak godina svoje samostalnosti razvila jedan od najnaprednijih ustavnih i legalnih sustava u zaštiti prava nacionalnih manjina. Glede religijskih manjina i Ustav i zakonodavstvo nedovoljno su implementirani niti su u skladu s onima u EU. Jedan od ključnih razloga u tom smislu su društvene predrasude, nezainteresiranost institucija kako i *de facto* povlašteni status i mogućnosti četiriju vjerskih zajednica koje se imenuju u Ustav (to su Makedonska pravoslavna crkva, Katolička crkva, Židovska i Islamska zajednica), dok ostale, mahom manjinske grupe figuriraju generički – upozorio je Milkov kazavši da još uvijek ima manjkavosti u praksi prema manjinskim religijskim zajednicama koje treba poboljšati.

Upravo zato zapitali smo dr. Milkova za njegovo poimanje identiteta Makedonaca i kakva je religijska i konfesionalna slika te republike. Predočio nam je ove podatke.

Prema popisu iz 2021. godine, u toj zemlji živi ukupno 1.836.713 stanovnika, deklariranih pravoslavnih kršćana je oko 1,1 milijun, a za ateiste se opredijelilo 8.764 osobe. Za muslimane de deklariralo 590.878 vjernika, Katolici je 6.747, dok protestantska konfesija raznih denominacija ima 4.000 pripadnika. Glede etničke pripadnosti, njih 58,44% izjasnili su se kao Makedonci, 24,3% kao Albanci, 3,86% kao Turci, 2,53% kao Romi, 0,47% Vlasi, 1,30% Srbi i 0,87% Bošnjaci. Zemlja je odavna multireligijska i multinacionalna, no postoje određene predrasude prema Muslimanima i Protestantima.

– Ustav i zakoni garantiraju slobodu etničkog i religijskog pripadanja. Ipak ustaljeni stav da etnos određuje religiju i obrnuto nije u potpunosti iskorijenjen. Zbog subjektivnog i objektivnog osjećaja otuđenja od glavnine pravoslavnih Makedonaca došlo je do toga da se značajan broj Muslimana, čiji materinji jezik je makedonski, deklariraju kao Albanci ili Turci – rekao je Milkov.

Kada je riječ o etičnosti u javnosti kao temelju moralnog opstanka društva i korupcije koja ga urušava, dr. Milkov je eksplicitan:

– Korupcija je za sve ovdašnje religije veliki izazov, stoga nije pretjerano reći da stanje korupcije u Sjevernoj Makedoniji katastrofa epskih razmjera. Država je time zarobljena, političke partije i sudstvo izgubile su skoro svo povjerenje i svaki ugled. Na to ukazujem u mojim javnim nastupima i člancima – kazao je Milkov.

Pitanje Boga u organiziranoj religiji – crkva ponavlja grijeh starozavjetnih proroka. Ona se treba uvijek zauzimati za siromašne, udovice i slične a ne za bogataše i moćnike. Na taj način Crkva ima utjecaj i moć u društvu. Kad je riječ o nekim moralnim pitanjima kao rodna ideologija, Crkva je vrlo glasna. A kada treba zaštititi radnička prava, zaštita okoliša onda Crkva šuti.

Etičnost u Judeo-kršćanskom svjetonazoru ne proizlazi samo iz zakona i pravila. Naime, zakoni i pravila su samo sredstvo da bi se postigao glavni cilj – ljubiti Boga svim svojim srcem, dušom, umom i snagom. Iz ovoga proizlazi ljubav prema bližnjemu – tumači ovaj evanđeoski kršćanin.

U tom smislu, što je etičan čovjek? Opći je diskurs u javnosti da su Protestanti uveli etičnost rada. Kakva su Makedonska iskustva?

Etičan čovjek, nastavlja dr. Milkov u kršćanskom tonu, je onaj koji iz ljubavi prema Bogu ljubi čitavo njegovo stvorenje i na taj se način se ponaša u svim sferama života. Točno je da je protestantizam uveo izvanrednu radnu etiku. Samo tako se moglo doći do okrupnjavanja kapitala. To je trebao biti temelj ostvarivanja pravednijeg društva, no bez etičnosti ljubavi prema Bogu i bližnjemu pretvorilo se u neo-liberalno kapitalističko globalno robovanje radnika. Radnička prava u Makedoniji su oličenje takve eksploatacije. Znakovi nade se naziru tamo gdje ljudi protestantske provinijencije koji su marljivim radom uspjeli razviti tvrtke s nekoliko stotina radnika gdje se dobrobit zaposlenih i njihovo blagostanje stavlja daleko pred profita same tvrtke i vlasnika.

Podsjetili smo analitičara Milkova na jednu posebnost a to je da je Sjeverna Makedonija jedina od bivših republika SFRJ donijela zakon o lustraciji, koliko je u tome u praksi uspjela?

– Ta je zakon bio vrlo kontroverzan i taj se zakon trebao primjenjivati na sve one koji su bili na vlasti i djelovali u javnosti u prošlom sustavu. Nažalost, ta lustracija nije postigla svoj cilj. U to su bile uključene i neke vjerske osobe, a budući da je provedba lustracije bila selektivna i nije u potpunosti adresirala problem u prošlosti, u realizaciji je bila kontraproduktivna – istaknuo je Milkov.

Ohridska arhiepiskopija Makedonske pravoslavne crkve dobila tomos – dopusnicu od Srpske crkve kojom potvrđuje autokefalnost (potpunu samostalnost). Osjećaju se pozitivni efekti, kaže, tj. otvoreniji stav Makedonske crkve prema drugim kršćanskim konfesijama. Tim događajem ovu većinsku Crkvu čini relaksiranijom prema manjinskim religijskim zajednicama.

– I sve su manjinske vjerske zajednice podržale autokefalnost MPC. Smatram da je to vrlo važno za Sjevernu Makedoniju, Balkan, i šire za EU te da je to dobro za sveukupno pravoslavlje -kazao je Milkov.

U razgovoru se dotaknulo i pitanja o religijskoj toleranciji i o tretiranju religije kao takve u tamošnjoj medijskoj javnosti, a govorilo se i o odnosu religijskog, vjerskog i sekularnog. Bilo je neizbježno pitanje o Ruskoj crkvi i njezinoj podršci Putinovoj agresiji na Ukrajinu.

– Tu se radi o povezanosti Ruske pravoslavne crkve i ruske diplomacije, tj države. Naime, religijsko sekularni konflikt vješto koristi Ruska Federacija i da bi dobili podršku i opravdanje na vojnu agresiju na Ukrajinu. Radi se o klasičnom kršćanskom nacionalizmu (ovdje se sukobljavaju dvije kršćanske pravoslavne crkve što je povijesni presedan, op.ur.) – kazao je Milkov. U Sjevernoj Makedoniji ni većinska crkva kao ni manje religijske zajednice nisu podržale Rusku crkvu u agresiji na Ukrajinu (no ima nekih manje utjecajnih skupina koje podržavaju agresiju).

Kakva su iskustva međuetničkih i međureligijskih odnosa na tim prostorima?

– Imamo stoljetno iskustvo življenja zajedno, sve vjerske zajednice crkve zagovaraju da treba živjeti u zajedničkom suživotu i toleranciji. No, ima tendencija politizacije, pa na primjer Albanci koji su mahom Muslimani ili pravoslavni kršćani koji su Makedonci često su problem kada se donose neke političke odluke. Koriste se ove religije i igraju ulogu u donošenju odluka koje često izazivaju konflikte – upozorio je Milkov.

Pri kraju razgovora, kao što je to običaj, pitali smo dr. Milkova da nam nešto kaže o sebi. Doznali smo da je naš sugovornik hrvatski zet. Naime, za vrijeme studija na Evandeosko-teološkom fakultetu u Osijeku, gdje je diplomirao, upoznao je studenticu Nadu koja mu je životna družica više od tri desetljeća i zajednički danas rade na Balkanskom institutu za vjeru i kulturu.

– Moja supruga Nada je dar za za koji sam Hrvatskoj zauvijek zahvalan – ističe on. Piše romane za djecu, komentira teološke teme, pjesnik je i prozaist. Voli isticati maksimu tzv. zlatnog pravila – ‘meni nitko ne duguje ništa, ja svakome dugujem sve’ jer ‘na kraju će ostati samo dobro’.

Na kraju razgovora htjeli smo dati usporedbe pravoslavnog kršćanstva u Sjevernoj Makedoniji i katoličanstva u Hrvatskoj. Naime, naši sociolozi Mardešić i Markešić komentiraju da je u Hrvatskoj katoličanstvo zarobljeno blještavilom moći i kolektivizmom, da je zanemareno evandeosko kršćanstvo koje je duhovno, skromno i otvoreno za drugoga. I Sjeverna Makedonija u tom kontekstu, odnosno ovdašnje kršćanstvo posebno hijerarhije nisu položili ispit pred poviješću. Onaj evandeoski imperativ ‘blaženi siromašni duhom jer je njihovo kraljevstvo Božje’, nije zaživio.

Dodao je da sakralizacija politike i ni politizacija religije nije dobra za društvo. Papa Franjo to naziva instrumentalizacijom religije i naziva ga Velikim grijehom.

– Religije se ne smiju zauzimati za jednu političku opciju naspram drugih. To je zloupotreba religijske moći. No, glavna je poanta, nastavlja Milkov, sve dolazi od Boga – svi darovi, svaki talent dar je meni koji trebam podijeliti s drugima.

– Moji talenti i kapaciteti nisu samo za mene, već je to dar od Boga za drugoga koji treba implementirati – zaključio je ovaj ugledni religiolog.

Projekt 'Nacionalni i religijski identitet manjina i njihovo pozicioniranje u društvu' kojeg priprema i uređuje Augustin Bašić na multimedijском poslovnom portalu PoslovniFM, financijski podržava Agencija za elektroničke medije kroz projekt novinarske izvrsnosti za 2023. godinu. Tekst #1.

Autor: Augustin Bašić Foto credit: PoslovniFM

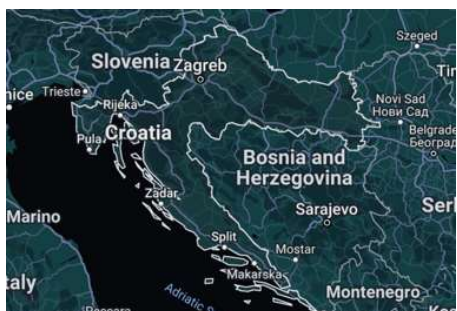
Objavljeno 9. kolovoza 2023. sva prava pridržana PoslovniFM.

agencija za elektroničke medije ekumena i etika kosta milkov manjine

Sjeverna Makedonija skopje

VIŠE S WEBA

NEVJEROJATAN TREND STIGAO U HRVATSKU: 'Bilo je pitanje vremena! Obzirom na to što se događa u Europi...'

Oglas

Osuđivani i smijenjeni Ivica Kero i njegova supruga Božena pod istragom krim policije: Jesu li izvlačili novac iz Srednje škole Biograd na Moru?

Gljivice na noktima? Uklonite ovaj problem iz svog života jednom zauvijek

Oglas

Kako modernizirati svoj dom?

VARIJACIJE | Adamovi sinovi i Evine kćeri

Općina Viljevo stvara preduvjete i za doseljavanje

Sponsored by Midas